

Konkurences padome

Pārskats par zivju un zivju produktu tirdzniecības Rīgas Centrāltirgū tirgus uzraudzību

Konkurences padome (turpmāk – KP) 2016. gada uzsāka pārbaudi par zivju un zivju produktu cenu publicēšanu Rīgas Centrāltirgus (turpmāk – RCT) interneta vietnē www.centraltirgus.lv un šīs darbības atbilstību Konkurences likuma normām. RCT, kuru pārvalda pašvaldības AS “Rīgas Centrāltirgus”, savā interneta vietnē publicēja un arī pašlaik publicē vairāku produktu cenas, attēlojot tās gan kā cenu diapazonu, gan arī kā konkrētas cenas attiecīgajam preču veidam. Pārbaudes mērķis bija noteikt faktorus, kas ietekmē cenu veidošanos zivīm un zivju produktiem (turpmāk – zivju produkti), un konkurences deformēšanas riskus, barjeras, kas veidojas, ievērojot tirdzniecības RCT organizācijas formu. Analizējamais periods – no 2013. līdz 2016. gadam.

KP pieprasīja un apkopoja informāciju no:

- publiski pieejamiem interneta resursiem;
- RCT un citiem Rīgas pilsētas tirgiem (Vidzemes tirgus, Āgenskalna tirgus, Purvciema tirgus, Lubānas tirgus, Čiekurkalna tirgus un Bolderājas tirgus);
- zivju produktu mazumtirgotājiem, kas tirgojas iepriekšminētajos tirgos;
- nozares asociācijām.

Tāpat KP arī izmantoja rīcībā esošo informāciju, kas tika iegūta 2014. gadā [eiropas ieviešanas uzraudzībā](#)¹.

Par situāciju zivju produktu tirdzniecībā tirgos

Izpētē iegūtā informācija liecina, ka uzņēmumi, kas veic zivju nozveju, paši neveic zivju tirdzniecību tirgos, jo ar to saistītās izmaksas (tirdzniecības vietu noma, iekārtu iegāde/noma) ir lielas, kā arī Baltijas jūrā nozvejotās zivis galvenokārt tiek izmantotas industriālam patēriņam. No sabiedriskajām organizācijām iegūtā informācija liecina, ka zivis netiek

---

¹ KP, Eiropas ieviešanas uzraudzības pasākumi. 2014. gada II pusgads. Noslēguma ziņojums. Pieejams:

<http://www.kp.gov.lv/documents/4567688651b4060e4503e5a6915d2bc2242fd8cb>

tirgotas visos Rīgas pilsētas tirgos, jo lielās izmaksas (svaigas zivis jārealizē 24 stundu laikā vai arī jāpārstrādā) pie salīdzinoši zema pieprasījuma neļauj nodrošināt pietiekamu rentabilitāti.

2016. gadā pastāvīgi zivju produktus tirgoja RCT, Vidzemes tirgū, Āgenskalna tirgū, Purvciema tirgū un Lubānas tirgū. Čiekurkalna un Bolderājas tirgū telpas netiek iznomātas pastāvīgai zivju produktu tirdzniecībai, tā notiek dažas reizes mēnesī.

Vidzemes, Lubānas un Purvciema tirgū 2016. gadā bija brīvas tirdzniecības vietas zivju produktu tirdzniecībai. Vairākumā no izpētē apskatītajiem Rīgas pilsētas tirgiem ir tendence, ka zivju produktu tirdzniecībai paredzēto vietu skaits ir lielāks nekā tirgotāju skaits.

RCT zivju paviljons

RCT zivju paviljonā nomniekiem tiek iznomātas divu veidu tirdzniecības platības: 1) tirdzniecības salas (izvietotas paviljona centrālajā daļā); 2) tirdzniecības stendi – (izvietoti gar paviljona malām). Zivju produktu tirdzniecībai paredzēto iznomāto platību apjoms gadu no gada pakāpeniski palielinās. Kopējā brīvā platība, kas netiek iznomāta, ir tuvu 30 %.

RCT nomnieki

2013. gadā zivju paviljonā kopā bija desmit tirdzniecības platību nomnieki, 2014. gadā – 11, 2015. gadā – 12, bet 2016. gadā – 15², tātad nomnieku skaits zivju paviljonā palielinās. Daļa no RCT zivju paviljona tirdzniecības vietu nomniekiem nomā savas tirdzniecības vietas ilgstoši, daļa no tiem paplašina savu iznomāto platību un maina iznomāto platību dislokāciju. Savukārt daļa nomnieku pakāpeniski mainās. Gan 2015., gan 2016. gadā RCT zivju paviljonā ir uzsākuši darbību jauni uzņēmumi. RCT nomniekiem bija pieejamas tirdzniecības vietas laikā, kad tie vēlējās uzsākt darbību RCT zivju paviljonā. Ņemot vērā iepriekš minēto, RCT zivju paviljonā ieiešanas barjeras nevar tikt vērtētas kā augstas.

Vairākumā gadījumu RCT nomnieki par tirdzniecības iespējām citos Rīgas tirgos nav interesējušies, jo uzskata, ka tas nav rentabli, jo tie nespēj konkurēt ar šo tirdzniecības vietu apkārtnē esošajiem lielveikaliem. Izpētes laikā nav iegūta informācija, ka kāds no uzņēmumiem, kas realizē zivju produktus mazajos tirgos, būtu vēlējies uzsākt darbību RCT zivju paviljonā.

Zivju paviljona nomnieku skaita palielināšanās liecina, ka ir palielinājusies konkurence, tai skaitā cenu konkurence. Tomēr vienlaicīgi ir notikusi arī tirdzniecības platību koncentrēšanās – 2016. gadā ir vairāk lielu

---

² Norādīts maksimālais vienlaicīgi darbojošos nomnieku skaits RCT zivju paviljonā attiecīgajā gadā.

tirdzniecības platību nomnieku salīdzinājumā ar 2013. gadu, kad bija viens izteikts līderis.

Lielākie nomnieki zivju paviljonā bieži nomā vairākas tirdzniecības platības, gan ierīkojot tirdzniecības vietas iznomāto tirdzniecības salu ietvaros, gan arī stendos. Piemēram, 2013. gadā lielākajam nomniekam vienlaicīgi bija vismaz 15 tirdzniecības vietas, tādejādi tirdzniecības vietu skaits zivju paviljonā ievērojami pārsniedz nomnieku skaitu. Tas var radīt maldīgu priekšstatu patērētājiem, ka konkurējošo tirgotāju ir daudz vairāk nekā to patiesais skaits. Turklāt tā kā atsevišķās viena tirgotāja tirdzniecības vietās zivju produkti tiek tirgoti par vienādu cenu, tas var radīt maldīgu priekšstatu, ka ir notikusi vienošanās par cenām.

Zivju produktu piegādātāji un mazumtirdzniecības cenas veidošanās

Zivju produktu mazumtirgotāju sniegtā informācija liecina par nostabilizējošos situāciju – katram tirgotājam ir savs stabils piegādātāju loks. Pamatā tirgotāji norāda, ka piegādātājus nav grūtības atrast, izvēle ir pietiekoša, cenu atšķirības ir nelielas, turklāt sortimenta nodrošināšanai ir nepieciešami vairāki piegādātāji. Vienlaicīgi zivju produktu tirgotāji cenšas sameklēt kādu īpašu zivju produktu, lai piesaistītu patērētāju uzmanību.

Gala pārdošanas cena veidojas no zivju produktu iepirkuma izmaksām, nomas maksas, komunālajiem maksājumiem, personāla izmaksām, administrācijas izmaksām, tirgotāja peļņas u.c. posteņiem.

Cenu veidošanos ietekmē arī fakts, ka šajā tirdzniecības vietā informācija par konkurentu preču pārdošanas cenām ir viegli pieejama, un tirgotāji var viegli pielāgoties viens otram, kas veicina cenu saskaņošanas risku.

Nomas maksa RCT

RCT piemērotā nomas maksa zivju paviljonā no 2014. gada līdz 2016. gadam visā šajā laika periodā bija nemainīga. Izanalizējot informāciju no RCT, var secināt, ka zemāka nomas maksa ir noteikta tirdzniecībai ar zivju kulinārijas izstrādājumiem. Nomas maksa netiek diferencēta atkarībā no tirdzniecības vietas atrašanās izdevīguma (galvenajām pircēju plūsmām), fakta, cik ilglaicīgs ir attiecīgais nomnieks, vai citiem faktoriem.

RCT zivju paviljonā tirdzniecības vietas nomas maksa ir augstāka nekā Vidzemes, Āgenskalna, Purvciema un Lubānas tirgū, kas varētu būt izskaidrojums ar RCT statusu (nozīmīga iedzīvotāju iepirkšanās vieta, kur ir pieejams plašs zivju un citu preču sortiments). RCT zivju paviljona nomniekiem nomas maksa ir salīdzinoši nozīmīgs izmaksu postenis (16-40 % no kopējām izmaksām), kas, iespējams, vērtējams kā barjera ienākšanai tirgū.